

Studia Medioznawcze 3 (30) 2007 ISSN 1641-0920

MARTA JUZA

Sprawozdanie z drugiej ogólnopolskiej konferencji naukowej Społeczne aspekty Internetu

Warszawa, 8–10 grudnia 2006

Report on the Second Polish Conference on Social Aspects of the Internet

Warsaw, December 8th–10th 2006

Konferencja „Społeczne aspekty Internetu”, która odbyła się 8–10 grudnia 2006 r. w Warszawie, została zorganizowana przez Instytut Dziennikarstwa UW, Instytut Społecznej Psychologii Informatyki i Komunikacji SWPS, Instytut Studiów Społecznych UW i Wydział Psychologii UW. Była to jedna z najważniejszych w ostatnich latach imprez naukowych poświęconych problematyce społecznych badań Internetu. Pierwsza konferencja „Społeczne aspekty Internetu”, która odbyła się rok wcześniej, okazała się dużym sukcesem ze względu na wysoki poziom merytoryczny oraz oryginalną tematykę zaprezentowanych referatów. W połowie 2006 r. nakładem wydawnictwa WAiP ukazał się zbiór najlepszych tekstów konferencyjnych zatytułowany *Re:*

Internet. Społeczne aspekty medium. Konferencja ta potwierdziła, że Internet jako temat badań cieszy się coraz większą popularnością wśród osób zajmujących się naukami społecznymi, zwłaszcza wśród młodej kadry naukowej oraz studentów. Dlatego też organizatorzy konferencji zdecydowali się tym razem na przyjęcie znacznie większej liczby referatów niż w poprzednim roku; zaproponowano również specjalną sesję posterową poświęconą pracom studenckim. Program konferencji przewidywał 45 wystąpień oraz 24 postery (w tym 8 posterów studenckich). Konferencja miała charakter interdyscyplinarny, co znajdowało odzwierciedlenie w niezwykle różnorodności tematów poruszanych przez referentów (choć zdecydowanie dominowały perspektywy badawcze socjologiczna i psychologiczna).

Konferencja rozpoczęła się mocnym akcentem, jakim był gościnny wykład prof. MIT Henry`ego Jenkinsa zatytułowany *From YouTube to YouNiversity: Playing and Learning in an Age of Participatory Culture*. Wystąpienie koncentrowało się wokół niezwykle aktualnego tematu – uczestnictwa użytkowników w wirtualnym świecie. Przemiany tego zjawiska Jenkins opisał na przykładzie serwisu YouTube. Zdaniem Jenkinsa serwis ten pokazuje, z jaką łatwością każdy z użytkowników może obecnie stać się nadawcą przekazu, który dotrze do mas odbiorców. Internet pozwala ominąć bariery stawiane w tradycyjnych mediach przez gate`keeperów. Decyzja o tym, które z tych przekazów staną się najbardziej popularne i wpływowe, nie należy już do nich, ale do rozproszonego po całym świecie, niezwykle licznego zbioru odbiorców. Jednym z przykładów takiej sytuacji są „gwiazdy YouTube” – amatorscy artyści, którzy zdobywają sławę nie dzięki koncernom medialnym, ale dzięki popularności wśród użytkowników serwisu. Innym przykładem przytaczanym przez Jenkinsa był fotomontaż stworzony przez ucznia amerykańskiej szkoły średniej przedstawiający jednego z bohaterów „Ulicy Sezamkowej” – Berta – z Osamą ibn Ladenem. Fotomontaż ten został umieszczony w Internecie i znaleziony tam przez pakistańskiego wydawcę, który wykorzystał obraz podczas demonstracji. W ten sposób dzieło amerykańskiego licealisty stało się znane na całym świecie.

Podczas wystąpienia Jenkins przytaczał wiele przykładów ilustrujących zjawisko konwergencji, czyli zacierania granic między mediami tradycyjnymi a mediami interaktywnymi. Jednym z nich jest animowany przez Internet protest widzów przeciwko likwidacji serialu telewizyjnego „Star Gate”. Innym – serial „Lost”, który z jednej strony jest tradycyjnym masowym przekazem, a z drugiej nieustanną interaktywną grą prowadzoną pomiędzy twórcami serialu a „rojem” fanów dyskutujących w Internecie. Efektem takiego wykorzystania mediów jest „kultura partycypacji”, w której jednostka jest zarówno odbiorcą, jak i aktywnym nadawcą, a medium staje się nie tylko przekazywaczem, ale wirtualnym magazynem wiedzy zgromadzonej przez wszystkich użytkowników i krążącej pomiędzy nimi. W tym sensie, zdaniem Jenkinsa, można porównać interaktywne serwisy, takie jak YouTube, do uniwersytetu, który również służy gromadzeniu i wymianie wiedzy. Choć problemy poruszane przez Jenkinsa często są opatrywane etykietą Web 2.0, to sam autor mówił już o zja-

wisku Web 3.0, w którym dochodzi do jeszcze ściślejszej integracji pomiędzy światami online i offline.

Poruszane przez Henry`ego Jenkinsa kwestie – kulturowej i medialnej konwergencji, Web 2.0, „zbiorowej inteligencji”, samoorganizacji internetowych tłumów¹ – okazały się w pewnym sensie tematem przewodnim konferencji. Były one mniej lub bardziej bezpośrednio przedmiotem dalszych rozważań. Na uwagę zasługiwały zwłaszcza wystąpienia mgr Joanny P. Bierówki (UJ) oraz dr. Marka Troszyńskiego (SWPS).

Joanna P. Bierówka w referacie *Internet jako źródło postaw prospołecznych* podjęła temat motywacji, które skłaniają użytkowników do dzielenia się wiedzą. Zdaniem autorki, źródłem tych postaw prospołecznych jest skłonność do wzajemności. Może być ona bardziej lub mniej skutecznie przejawiana w zależności od charakteru struktury międzyludzkich relacji. Autorka opisuje społeczny świat interaktywnych kontaktów jako „posttradycyjne *communitas*” (w przeciwieństwie do masowego „*societas*”). W świecie tym wzrasta znaczenie wzajemności, ponieważ maleje rola tradycyjnych wyznaczników statusu. Budując interakcje z innymi ludźmi, jednostka coraz częściej staje się rdzeniem spersonalizowanej sieci. W takiej strukturze relacje międzyludzkie mogą, a nawet muszą mieć charakter wzajemnościowy, ponieważ role organizacji, stratyfikacji i kultury są w nich zredukowane.

Z kolei Marek Troszyński w referacie *Web 2.0 – drugie oblicze władzy?* poświęcił uwagę problemowi władzy w przestrzeni komunikacyjnej opatrywanej etykietą Web 2.0. Autor wskazał, że postrzeganie Web 2.0 jako przestrzeni wolności i „demokracji doskonałej” jest złudzeniem. Poprzez władzę autor rozumie „system”, który umożliwia sprawowanie kontroli nad społeczeństwem. Ci, którzy buntują się przeciwko „systemowi”, mogą zostać jednak poddani jego nadzorowi dzięki temu, że pozwala im się na samookreślenie. W ten sposób stają się widoczni, również dla „systemu”, który może ich wówczas wciągnąć w swoje tryby. Autor, za Michelelem Foucaultem, zwraca uwagę na to, że władza we współczesnym społeczeństwie staje się coraz bardziej niewidoczna. Bunt przeciw niej staje się właściwie niemożliwy. Wydaje się, iż problem poruszony przez Marka Troszyńskiego jest jedną z najważniejszych kwestii dotyczących nie tylko z Internetu, ale w ogóle współczesnego społeczeństwa. Podkreślają to m.in. tacy autorzy, jak Zygmunt Bauman (zwłaszcza gdy pisze o globalizacji, w której najważniejsze decyzje zapadają w „niebie cyberprzestrzeni”), Manuel Castells (gdy pisze o przesuwaniu się ośrodków władzy do „przestrzeni przepływów”) czy Antonio Negri (piszący o sprawującym władzę amorficznym „imperium”):

Wielu referentów opisywało amorficzne zbiorowości jednostek organizujących się poprzez Internet wokół jakiejś idei czy aktywności. Mgr Paula Bialski (UW) w referacie *Turystyka natychmiastowej zażyłości* opisywała zbiorowość ludzi udzielających sobie wzajemnej gościnności (na przykładzie serwisu couchsurfing.com); mgr Michał

¹ Więcej na ten temat Henry Jenkins pisze w ciekawej książce *Kultura konwergencji*, WAiP, Warszawa 2006.

Piotr Pręgowski (UW) w referacie *Lifehacking – hakowanie codzienności. Nowy fenomen społeczny inspirowany kulturą Sieci* mówił o zbiorowości skupionej wokół „lifehackingu” – tworzenia rozwiązań ułatwiających życie codzienne; mgr Magdalena Garncarek (SNS PAN) i mgr Marcin Jewdokimow (SNS PAN) w referacie *Powiedz / pokaż kim jesteś – forum grono.net jako teren badawczy* poświęcili uwagę serwisowi grono.net; mgr Agnieszka Janiszewska (SWPS), dr Sylwia Bedyńska (SWPS) i dr Jarosław Milewski (SWPS), autorzy referatu *Studenci w e-learningu – zbiór indywidualności czy grupa?*, zastanawiali się nad statusem socjologicznym zbiorowości studentów w e-learningu. O tego typu społecznościach mówili również zaproszeni praktycy: Tomasz Bienias (szef serwisów społecznościowych w Gazeta.pl), Zbigniew Braniecki (programista Mozilli i Flocka), Łukasz Budkiewicz (redaktor i moderator Reggae.net.pl, selektor soundsystemu Tisztelet, założyciel labelu Afterbeat), Michał Kłar (dyrektor ds. społeczności i obsługi użytkowników w Allegro.pl). Autorzy najczęściej określali te zbiorowości jako społeczności, choć nie mają one wiele wspólnego ani ze społecznościami w tradycyjnym socjologicznym rozumieniu², ani nawet ze społecznościami wirtualnymi, które niegdyś zdefiniował Howard Rheingold³. Wydaje się, że kwestie statusu socjologicznego tych zbiorowości oraz ewoluującego pod wpływem Internetu pojęcia społeczności mogą być ciekawymi tematami dla badaczy Internetu (interesujący kierunek w badaniach tego problemu wyznaczył znów Howard Rheingold, pisząc o „smart mobs”). Niestety, podczas konferencji problem ten nie został poruszony *expressis verbis*.

Zaletą konferencji było to, że większość referatów została przygotowana na podstawie badań. Szczególnie interesujące okazały się liczne analizy sieciowe opisujące korzystanie z Internetu (prezentowane w ramach sesji tematycznej „Sieci społeczne i Internet”), a także badania prezentujące metaforyczne wyobrażenia Internetu w oczach użytkowników (referat mgr. Alka Tarkowskiego *Internet i Internety: definicje Internetu jako element procesu konstruowania zjawiska*) i osób niebędących internautami (referat mgr Joanny Leszczyńskiej i mgr. Pawła Mazurka *Ci, którzy nie mogą i ci, którzy nie chcą. Internet w oczach non-usera*). Badania pozwoliły również wykazać, jak Internet staje się użytecznym narzędziem w ręku badacza społecznego zainteresowanego problematyką niekoniecznie związaną z Internetem.

² Jak pisze Paweł Rybicki, społeczność to zbiorowość charakteryzująca się wspólnością kulturowych treści, wyrażająca tę wspólność w czynnych zachowaniach i działaniach oraz cechująca się obiektywną i subiektywną więzią pomiędzy członkami. Por. P. Rybicki, *Struktura społecznego świata. Studia z teorii społecznej*, PWN, Warszawa 1979, s. 162–167.

³ Howard Rheingold twierdzi, że społeczności wirtualne powstają wówczas, gdy „wystarczająca liczba ludzi” utrzymuje relacje w wirtualnej rzeczywistości z „odpowiednim poczuciem” i „wystarczająco długo”. Społeczności wirtualne postrzega on jako miejsce, gdzie można „porozmawiać, poplotkować, posprzeczać się, oceniać się nawzajem”. Por. H. Rheingold, *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*, Addison-Wesley, Reading, Mass. 1993, s. 3, 14, 300.

Mgr Albert Hupa (UW) w referacie *Próba stworzenia obrazu prawicy i lewicy w polskim Internecie przy użyciu badań crawlerowych i analizy sieciowej* oraz mgr Filip Raciborski (UW) i mgr Kamil Rakocy (UW) w referacie *Popularność w sieci a poparcie społeczne. Czy możliwe jest wykorzystanie wyszukiwarek internetowych do przewidywania wyników wyborów* pokazali, jak można wykorzystać Internet w badaniach z zakresu polityki. Różnorodność podejmowanych przez autorów wątków badawczych pozwalała na zapoznanie się z tematami, które nie dla każdej osoby analizującej Internet są znane. Internet oferuje bowiem coraz szerszą gamę form komunikacji oraz podejmowanych w ramach tej komunikacji tematów, co staje się trudne do ogarnięcia nawet dla zaawansowanych badaczy Internetu. Wśród licznych wystąpień podejmujących takie tematy badawcze na szczególne uznanie zasługuje referat *Wirtualna własność, wirtualna praca – realne konsekwencje* autorstwa mgr. Radosława Zaleskiego (UJ), który zapoznał słuchaczy z niuansami gry sieciowej „Second Life” (Henry Jenkins wspominał o niej w kontekście Web 3.0).

Z drugiej jednak strony daleko posunięta różnorodność tematów sprawiała niekiedy wrażenie, że wszystkim tym tak bardzo różniącym się od siebie wystąpieniom brakuje wspólnego mianownika. Ponadto, część wystąpień poruszających np. psychologiczne czy językowe aspekty Internetu dotyczyła bardziej kwestii psychologii czy językoznawstwa niż Internetu, a postawione w nich tezy można było potwierdzić również na przykładzie innych mediów. Pogłębiało to wrażenie chaosu i powodowało dezorientację słuchaczy. Nie bez powodu na sesji podsumowującej konferencję dr Dominik Batorski zadał pytanie o sensowność organizowania tego typu spotkań w sytuacji, gdy poszczególni badacze zajmują się w gruncie rzeczy zupełnie odrębnymi dziedzinami nauki. Internet staje się bowiem swego rodzaju „supermedium” obejmującym bardzo różne formy komunikacji i coraz bardziej różnorodne zjawiska. Trudno porównywać go zatem z tradycyjnymi mediami, które charakteryzują się jednorodnością formy i jednorodnymi wzorami wpływu społecznego.

Wydaje się jednak, iż zakres zmian społecznych (jak choćby przemiany struktur i więzi społecznych czy pojawienie się kultury konwergencji i uczestnictwa) pozostających w związku z Internetem powinien skłaniać badaczy do zainteresowania tym medium oraz charakterem jego związku ze zmianami społecznymi. Być może jednak należałoby połączyć rozważania na temat Internetu z badaniami innych nowych mediów (jak np. telefony komórkowe), ponieważ łączy je z Internetem nie tylko formalne podobieństwo, ale również łączny wpływ tych technologii na życie społeczne. Wniosek taki nasuwa się po opiniach, które pojawiły się w czasie ostatniej sesji tematycznej zatytułowanej „Zmieniający się Internet w zmieniającym się świecie”. Dopóki Internet nie stanie się technologią całkowicie „przezroczystą” i nie wyczerpie swojego potencjału wpływania na zmiany społeczne, dopóty istnieje potrzeba naukowej holistycznej refleksji nad kwestiami związanymi z Internetem i innymi nowymi mediami.

Należy też podkreślić, iż konferencja była dużym sukcesem. Zdecydowana większość referatów prezentowała wysoki poziom merytoryczny, o czym świadczyły za-

równy przygotowanie teoretyczne autorów, jak i przeprowadzone przez nich badania. Wszystkie propozycje wystąpień były oceniane przed przyjęciem. Zapewniło to dobór oryginalnych i dobrze przygotowanych prac. Wymiana doświadczeń, poglądów i wiedzy pomiędzy polskimi badaczami Internetu oraz integracja ich środowiska to nie mniej ważne osiągnięcia tej konferencji. Dzięki temu konferencje z cyklu „Społeczne aspekty Internetu” cieszą się wysokim prestiżem; można też zaryzykować twierdzenie, że są to najistotniejsze i najbardziej inspirujące spotkania badaczy Internetu w Polsce. Miejmy nadzieję, że czeka nas kolejna edycja tej konferencji i że będzie ona równie udana jak poprzednie spotkania.

Program konferencji „Społeczne aspekty Internetu” 2006

Piątek, 8 grudnia 2006

„Życie online a życie offline”

Mgr Anna Popławska (ISP PAN), *Wpływ kontaktu z tekstami obcojęzycznymi w Internecie na lokalne uwarunkowania procesów komunikacji społecznej.*

Mgr Joanna P. Bierówka (UJ), *Internet jako źródło postaw prospołecznych.*

Mgr Paula Białski (IS UW), *Turystyka natychmiastowej zażyłości.*

Mgr Michał Piotr Pręgowski (ISNS UW), *Lifehacking – hakowanie codzienności. Nowy fenomen społeczny inspirowany kulturą Sieci.*

„Tożsamość i Internet”

Mgr Łukasz Rogowski (IS UAM), *Wizualne budowanie tożsamości jednostkowej i społecznej w Internecie.*

.Mgr Magdalena Garncarek (SNS IFIS PAN), mgr Marcin Jewdokimow (SNS IFIS PAN), *Powiedz/pokaż, kim jesteś – forum grono.net jako teren badawczy.*

Mgr Justyna Stypińska (IS UJ), mgr Radosław Zaleski (IS UJ), *Etykietowanie tożsamości etnicznej w Internecie.*

Mgr Marta Klimowicz (IS UW i Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej UW), mgr Alina Łysak, *Lesbijki w Internecie – Internet bez lesbijek.*

„Kontrola, dyscyplina, nadzór”

Dr Krzysztof Pietrowicz (Instytut Socjologii UMK), *Internet a dyscyplina.*

Mgr Seweryn Rudnicki (IS UJ, Wyższa Szkoła Europejska im. ks. Józefa Tischnera), *Odcieleśnienie? Ciało, „Ja” i kontrola społeczna w Internecie.*

Mgr Paweł Mazurek (IS UW), mgr Jan M. Zając (Wydział Psychologii i ISS UW), mgr Kamil Rakocy (ISS UW), *Co wiesz? i co Oni wiedzą o Tobie? Postawy i zachowania internautów wobec cyfrowego nadzoru.*

„Nowe media a przemiany wzorców komunikacji”

- Dr Marek Troszyński (Instytut Socjologii SWPS), *Web 2.0 – drugie oblicze władzy?*
Alicja Lindert (IS UW), *PR w sieci – metody podtrzymywania interakcji społecznych w nowym wymiarze rzeczywistości społecznej.*
Mgr Marta Juza (IS UJ), *Wiedza ekspercka a mądrość zbiorowa w komunikacji Internetowej.*

„Społeczeństwo w zwierciadle Internetu”

- Mgr Katarzyna Wojnicka (IS UJ), *Facet i kobieta, czyli przemoc symboliczna w Internecie.*
Dr Lech M. Nijakowski (IS UW), *Pornografia Internetowa jako zwierciadło społeczeństwa.*
Wystąpienie specjalne:
Mgr Karol Kurowski (NASK), *Działania na rzecz bezpieczeństwa dzieci w Internecie – europejski projekt ‘Awareness’ w Polsce.*

„Techniki wpływu społecznego w Internecie”

- Marceli Krzyśków (Instytut Psychologii UO), Anna Winnicka (Instytut Psychologii UW), *Technika drzwiami w twarz w Internecie.*

Sobota, 9 grudnia 2006

„Korzystanie z Internetu w ujęciu psychologicznym”

- Dr Oleg Gorbaniuk (KUL, Katedra Psychologii Eksperymentalnej), Joanna Wiciok (KUL), Monika Hermanowicz (KUL), *Psychologiczne predyktory zakupów online.*
Mgr Patrycja Rudnicka (Instytut Psychologii UŚ), *Wzorce aktywności studentów w Internecie.*
Dr Agata Chudzicka-Czupała (Instytut Psychologii UŚ), Małgorzata Grzywacz (IP UŚ), Katarzyna Janiec (IP UŚ), *Pasjonaci Internetu: Wsparcie społeczne jako jeden z czynników uzależnienia.*
Dr Ryszard Poprawa (Instytut Psychologii UW), *Oczekiwania wobec korzystania z Internetu a problematyczne jego używanie.*

„Sieci społeczne i Internet”

- Dr Dominik Batorski (IS UW), inż. Paweł Kucharski (Politechnika Warszawska i IS UW), Paweł Sobkowiak (IS UW), *Struktura internetowych sieci społecznych.*
Mgr Jan M. Zając (WP UW i ISS UW), mgr Kamil Rakocy (ISS UW), *Sieci społeczne autorów i czytelników blogów.*

Mgr Albert Hupa (ISNS UW), *Próba stworzenia obrazu prawicy i lewicy w polskim Internecie przy użyciu badań crawlerowych i analizy sieciowej.*

Mgr Kamil Rakocy (ISS UW), dr Dominik Batorski (IS UW), inż. Paweł Kucharski (Politechnika Warszawska i IS UW), *Znaczenie dystansu geograficznego dla struktury Internetowych sieci społecznych.*

„Polityka, władza, obywatel”

Mgr Anna Wojciuk (SNS IFIS PAN), *Internet a państwa niedemokratyczne.*

Mgr Jakub Nowak (Wydział Politologii UMCS), *Polski cyberaktywizm: ochrona praw człowieka i tematyka antywojenna w Internecie.*

Mgr Anna Przybylska (ID UW), *Globalne medium, lokalny projekt - obywatel bliżej władzy?*

Mgr Filip Raciborski (ISS UW), mgr Kamil Rakocy (ISS UW), *Popularność w sieci a poparcie społeczne. Czy możliwe jest wykorzystanie wyszukiwarek Internetowych do przewidywania wyników wyborów?*

„Tworzenie i dystrybucja dóbr symbolicznych”

Mgr Radosław Zaleski (IS UJ), *Wirtualna własność, wirtualna praca - realne konsekwencje.*

Mgr Rafał Próchniak (CSNiE im. Willy Brandta UWr), *Oryginały potrzebują kopii - argumenty w dyskusji o reformie prawa autorskiego w Niemczech.*

Niedziela, 10 grudnia 2006

„Społeczności Internetowe?”

Mgr Anna Rogozińska (Wydział Polonistyki UW), *Społeczności fanek książek i filmów z serii Harry Potter w Internecie: przypadek fanek slash.*

Mgr Agnieszka Janiszewska (SWPS), dr Sylwia Bedyńska (SWPS), dr Jarosław Milewski (SWPS), *Studenci w e-learningu: zbiór indywidualności czy grupa?*

Mgr Marta Olcoń-Kubicka (SNS IFIS PAN), *Studenci w e-learningu: zbiór indywidualności czy grupa?*

„Prywatne obszary życia internetowego”

Mgr Marcin Drabek (Instytut Kulturoznawstwa UWr), mgr Marta Klimowicz (IS UWr i Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej UWr), *Coca cola i smutne wiersze. Internetowe obszary życia prywatnego.*

Mgr Lucyna Ratkowska (Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej UWr), *Wieczność w Sieci, czyli o występujących w Sieci formach upamiętniania zmarłych i wyrażaniu żalu po czyjeś śmierci.*

Mgr Marcin Wiatrów, *Wirtualne światy polskiego BDSM.*

„Internet i społeczeństwo informacyjne”

- Mgr Joanna Leszczyńska (ISS UW), mgr Paweł Mazurek (IS UW), *Ci, którzy nie mogą i ci, którzy nie chcą. Internet w oczach non-usera.*
- Mgr Tomasz Drabowicz (WES Uniwersytet Łódzki), *Klasy, nierówności społeczne i społeczeństwo sieciowe.*
- Dr Maciej D. Kryszczuk, *Socjologiczne wskaźniki rozwoju społeczeństwa informacyjnego – koncepcja „pracy informacyjnej”.*
- Mgr Alek Tarkowski (SNS IFIS PAN), *Internet i Internety: definicje Internetu jako element procesu konstruowania zjawiska*

Sesje plakatowe

- Mgr Joanna Ruszczak (SWPS, Gemius S.A.), mgr Maciej Milewski (KUL, Gemius S.A.), mgr Marta Klimowicz (IS UW i Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej UW), *E-migracje Polaków.*
- Mgr Marcin Jewdokimow (SNS IFIS PAN), mgr Stanisław Dzieduszycki (SMG/KRC), *Po tej stronie komputera. Użytkowanie i otoczenie komputera w mieszkaniu.*
- Mgr Anna Gruszka (ISP PAN), *Nie tylko Internet. Jednostka jako medium interaktywne w pluralizmie światów.*
- Mgr Radosław Zaleski (IS UJ), *Światy wirtualne jako ekstremalna globalizacja.*
- Mgr Piotr Cichocki (Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW), *Empiryczne badania etnograficzne wirtualnych wspólnot.*
- Mgr Wojciech Olchowski (IP UMCS i Wydział Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Mazowieckiej), *Zastosowanie teleimmersji do poprawienia komunikacji w wirtualnych zespołach badawczych.*
- Mgr Kamil Rakocy (ISS UW), mgr Jan Zając (WP UW i ISS UW), *Czy wierzysz w słowa te...: Wiarygodność odpowiedzi uzyskiwanych w ankietach internetowych.*
- Mgr Jan M. Zając (WP UW i ISS UW), dr Dominik Batorski (IS UW), *Zwiększanie realizacji próby w badaniu Internetowym: Rekomendacje.*
- Mgr Piotr Toczyski (SNS IFIS PAN), *Globalizacja, Internet, arturianizm: Internet jako mapa zainteresowania tematyka arturiańska.*
- Mgr Ludmiła Rycielska (ISS UW), dr Katarzyna Winkowska-Nowak (SPIK SWPS), *Internetowa społeczność wiedzy: ROSE (Regionalne Ośrodki Szkoleń E-learningowych).*

Postery studenckie

- Agnieszka Gniewek (WP UW), *Koordinacja dynamiki w weblogach.*
- Joanna Olcoń (WNSS AGH), *Przejawy aktywności obywatelskiej na Internetowych forach dyskusyjnych.*

Anna Jaśkiewicz (IS UW), Barbara Lisowska (IS UW), *Internetowe fora osiedlowe - czy pomagają budować społeczeństwo obywatelskie?*

Wit Hubert (WNSS AGH), *Edukacja medialna w kontekście wizji elektronicznej demokracji.*

Berenika Dyczek (Socjologia UW), *Interakcje społeczne - budowanie czy rozpad więzi.*

Katarzyna Zaniewska (ISNS UW), *Analiza profili użytkowników serwisu grono.net w oparciu o teorie pola Pierra Bourdieu.*